

REPUBLIKA SLOVENIJA

MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO
FITOSANITARNA UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE

www.furs.si, e: furs.mkgp@gov.si
Einspielerjeva 6, 1000 Ljubljana
t: 059 152 930, f: 059 152 959

NAČRT UKREPANJA V PRIMERU POJAVA BOROVE UVELOSTI, KI JO POVZROČA BOROVA OGORČICA *Bursaphelenchus xylophilus*, V REPUBLIKI SLOVENIJI

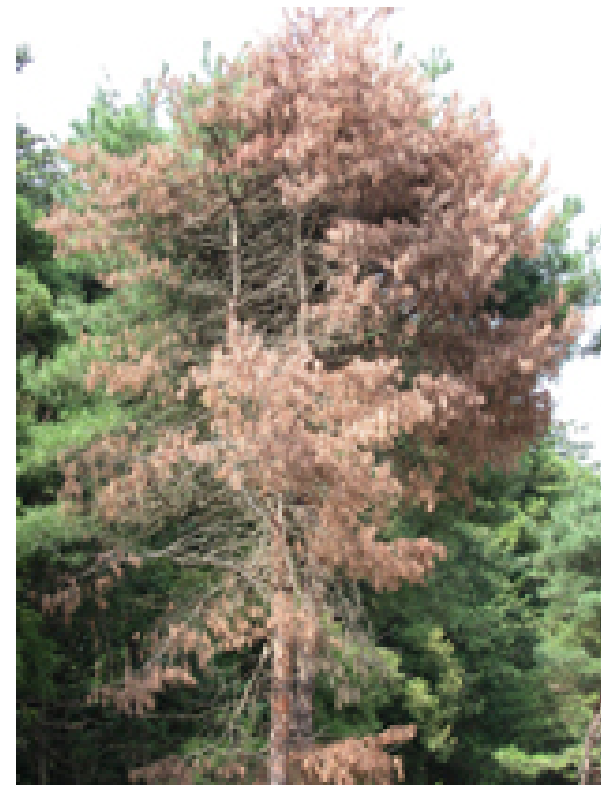
Ljubljana, 21.4.2010

Vsebina

- Organizacija posebnega nadzora
- Načrt ukrepanja - splošno

Borova ogorčica

- ***Bursaphelenchus xylophilus* je karantenski škodljivi organizem, ki v Republiki Sloveniji še ni navzoč, obstaja pa resna nevarnost, da se z mednarodno trgovino zanese v Slovenijo, zato izvajamo**
 - Posebni nadzor od 2003
 - Program v prilogi 2 načrta

Zakaj?

- **Pojav borove uvelosti oz. razširitev ogorčice na ozemlju Slovenije bi povzročila veliko gospodarsko in ekološko škodo,**
- **zato je uskladitev načrta ukrepanja v primeru pojava med najpomembnejšimi aktualnimi cilji in usmeritvami na fitosanitarnem področju v okviru kmetijstva in gozdarstva**

EU usmeritve

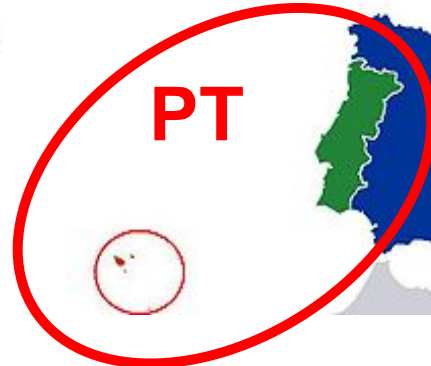
- **Največje tveganje za raznos borove ogorčice je iz PT v druge DČ**
- **trgovanje z lesom in lesenimi proizvodi**
- **Priporočilo Evropske komisije in posveta na PT 2008 je bilo, da bi vse DČ pripravile načrt ukrepanja v primeru izbruha**
- **EPPO standard → »contingency plan«,**
- **ker vsaka izolirana najdba v naravi zahteva čim hitrejša ukrepanja.**

Madeira – nedavna najdba

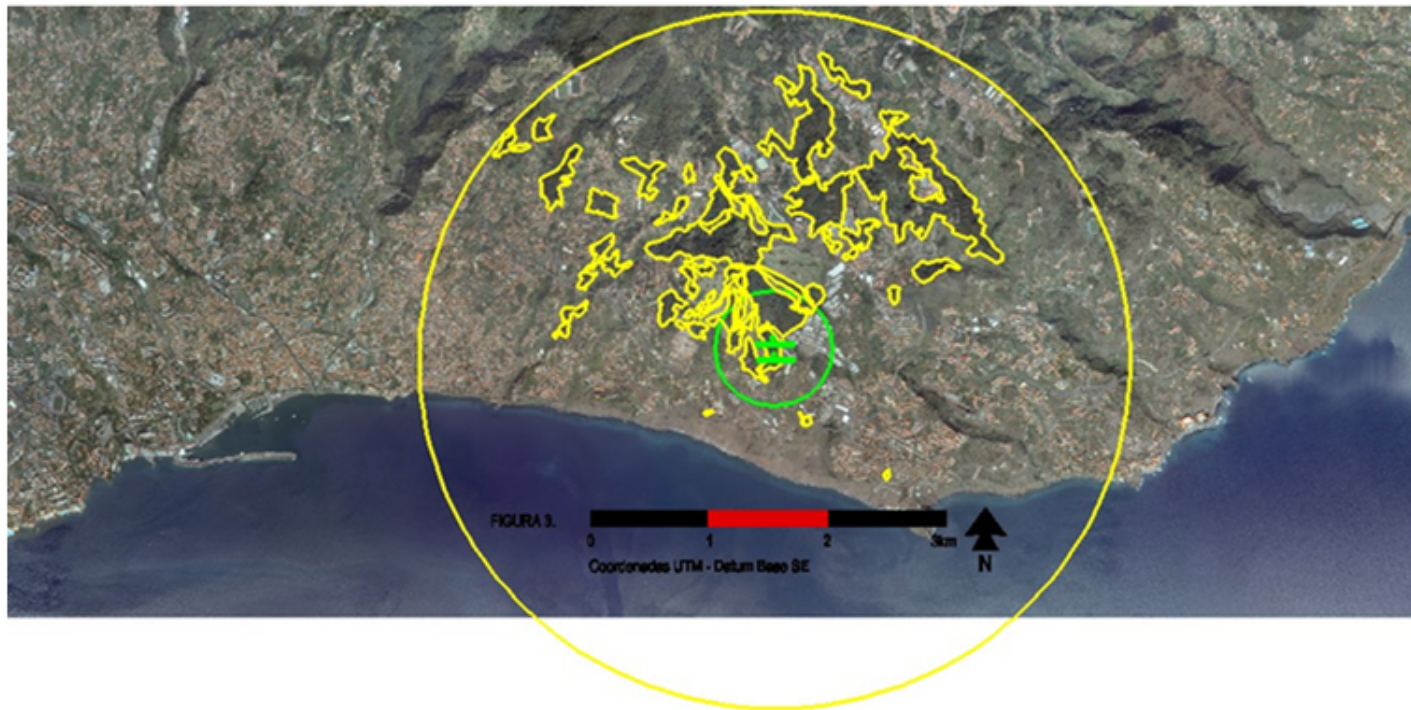
Posledica trgovine

- EU pripravlja ukrepe za vse DČ
- Cilj zadržati borovo uvelost na PT

PHYTOSANITARY MEASURES

OUTBREAK OF PWN AND THE 3 KM RADIUS – “PALHEIRO FERREIRO”

Namen načrta

- določiti glavne elemente ukrepanja
- hiter in učinkovit odziv pristojnih organov in služb
 - v primeru najdbe borove ogorčice ali
 - pojava borove uvelosti na ozemlju Republike Slovenije,
- Cilj je izkoreninjenje tega škodljivega organizma in s tem preprečitev okoljske in gospodarske škode v parkih, gozdovih in drugem okolju.

Postopki za primer, ko stalni nadzor ne zadošča...

- V načrtu so določene **naloge posameznih izvajalcev** v skladu s predpisanimi nalogami in pooblastili, ki morajo biti dosledno in usklajeno izvedene, da bodo fitosanitarni ukrepi dosegli cilj – izkoreninjenje borove ogorčice v Sloveniji
- Določeni so **podrobnejši fitosanitarni in drugi ukrepi** na mestu najdbe v naravi

Stanje pripravljenosti

**Stalni nadzor pomeni stanje pripravljenosti;
financiranje je določeno v Proračunu Republike
Slovenije za:**

- **Fitosanitarno upravo Republike Slovenije (PU 2321)**
- **Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (PU 2311)**
- **Inšpektorat RS za kmetijstvo, gozdarstvo in hrano (PU 2314)**
- **Pooblaščenice institucije za varstvo rastlin:**
- **PP 4275 Zdravstveno varstvo rastlin**
- **PP 9630 Javna pooblastila zdravstvenega varstva rastlin**

Stalni nadzor

- Aktivnosti za stanje pripravljenosti so okvirno določene v vsakokrat veljavnem **Programu RS za fitosanitarno področje in letnem Programu posebnega nadzora borove ogorčice** (Priloga 2 tega načrta).
- MKGP pokriva preventivna dela za namene preprečevanja pojava in širjenja borove ogorčice kot so: **lovljenje prenašalcev borove ogorčice** s feromonskimi pastmi in vzpostavljanje gozdne higiene (Priloga 2 tega načrta).

Nujni ukrepi eradikacije

Ob prvem planiranju sredstev po pojavu borove uvelosti Fitosanitarna uprava RS planira proračunska sredstva na postavkah za **uveljavljanje solidarnostne pomoči EU**

- 9441 Ukrepi za varstvo rastlin – EU (50%)
- 9445 Ukrepi za varstvo rastlin - slovenska udeležba (50%)
- Aktivnosti za stanje nujnih ukrepov so določene načrtu ukrepanja.
- Vključitev sistema financiranja izvedbe načrta ukrepanja kot množičnega pojava rastlinskih škodljivih organizmov v skladu z **Zakonom o odpravi posledic naravnih nesreč**

Solidarnostna pomoč EU

➤ **Izračun PT za “clear cut belt”**

31.07.2006 → 16,5 mio €

14.09.2006 → 19,2 mio €

Obračunan odkup lesa 20 € / tona +

Posek in čiščenje 20 € / tona lesa

**Prejeta pomoč 6 mio € na podlagi v EU
odobrenega akcijskega načrta**

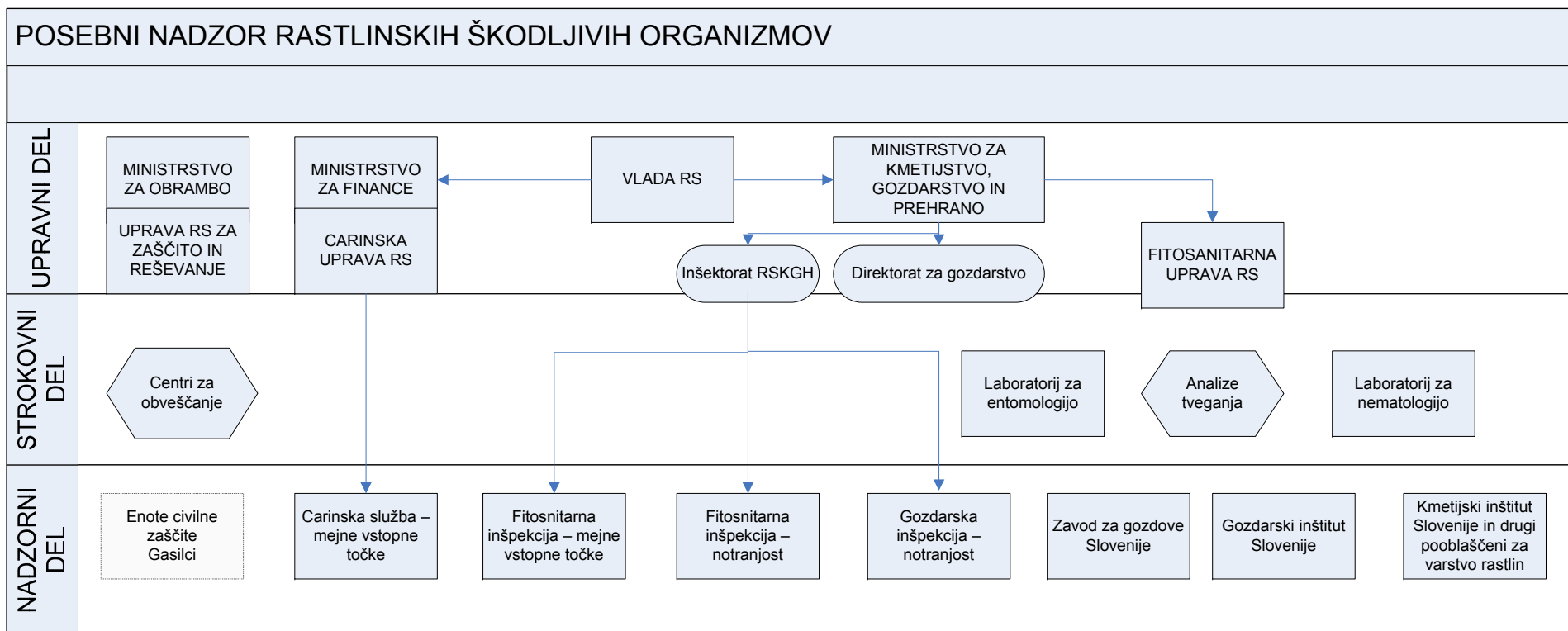
Nujne ukrepe zahteva EU

- **Nujni ukrepi Evropske unije so za prva okužena območja v Evropi (Portugalska in Španija) predpisani z Odločbo Evropske komisije 2006/133/ES.**
- **načrt ukrepanja na podlagi Pravilnika o ukrepih za preprečevanje vnosa in širjenja borove ogorčice (Uradni list RS, št. 45/09, priloga 5 tega načrta) določa podlage za izvedbo odločbe 2006/133/ES v RS**

Slovenija: izvajalci ukrepanja

Državno središče za nadzor

- DSN borove ogorčice oz. borove uvelosti, ki jo povzroča borova ogorčica, imenuje minister, pristojen za varstvo rastlin, in ima naslednje člane:
- Direktor FURS, ki vodi skupino;
 - Namestnik direktorja FURS;
 - Vodja sektorja za zdravstveno varstvo rastlin, FURS;
 - Vodja sektorja za gozdarstvo, MKGP;
 - Vodja Fitosanitarne inšpekcije, IRSKGH;
 - Vodja Gozdarske inšpekcije, IRSKGH;
 - Vodja Službe za varstvo gozdov, GIS;
 - Vodja službe za varstvo gozdov na ZGS;
 - Predstojnik diagnostičnega laboratorija;
 - Vodja službe za naravne nesreče MKGP.

Državno središče za nadzor

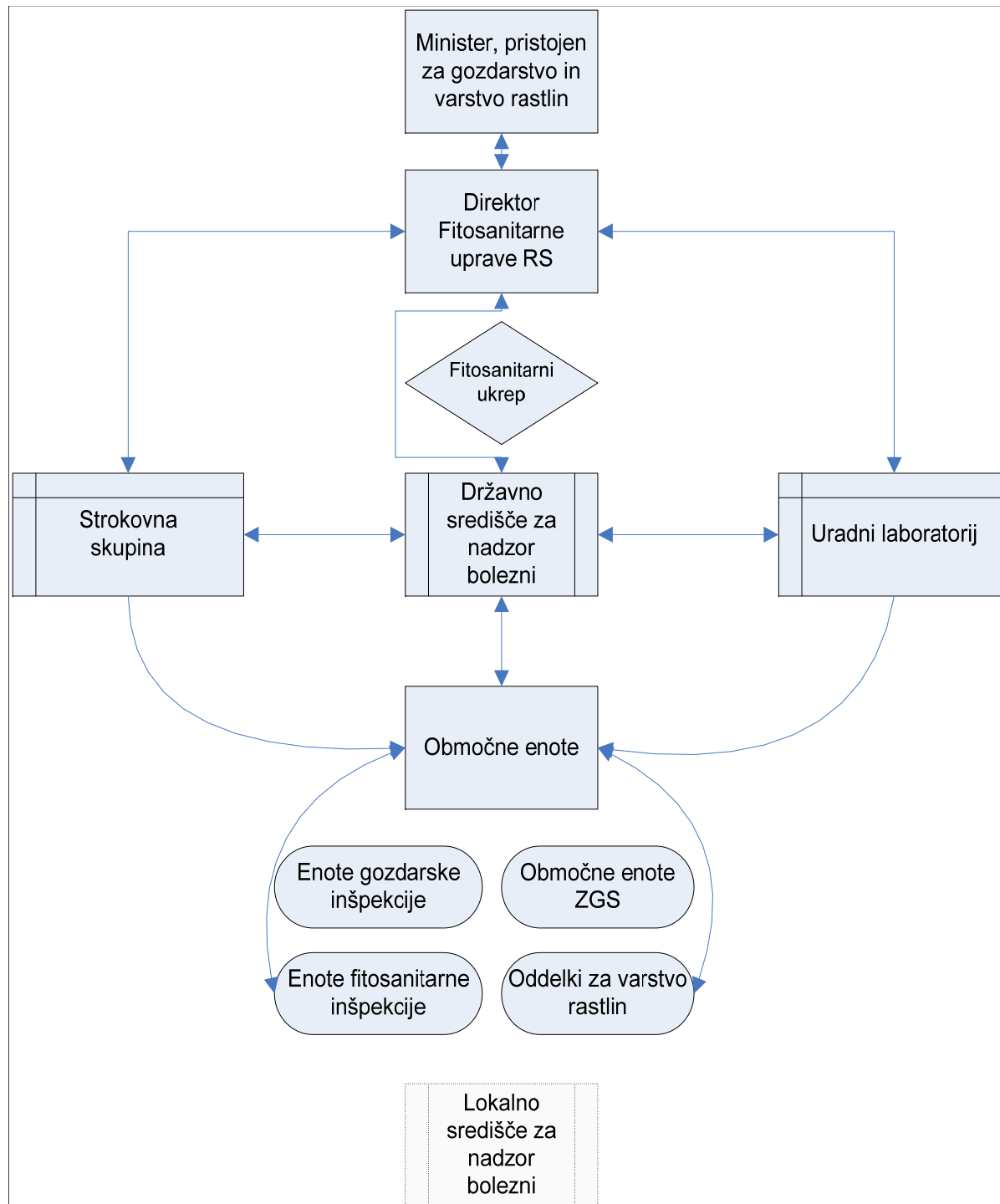
- Vodja središča je direktor Fitosanitarnе uprave RS.
- Dežurna telefonska številka DSN je 041-354-405
- Kadar je zaradi logistične izvedbe koordinacije nadzora ustrežnejše, se **oblikuje območna enota DSN** borove uvelosti, ki jo vodi vodja območne enote ZGS oziroma pooblaščen delavec ZGS.
- V območno enoto se povabi predstavnike pogodbenih izvajalcev del, predstavnike lokalnih skupnosti ter lokalne izpostave URSZR.
- **Območna enota sproti poročila Državnemu središču** za nadzor borove uvelosti, da je mogoče vodenje, odločanje in obveščanje javnosti.
- Državno središče operativno določa izvajalce ukrepov, koordinira delo ZGS in drugih izvajalcev ukrepov, opredeli roke za pripravo in izvedbo ukrepov, pripravlja informacije za ministra in Vlado, obvešča javnost...

DSN

Shema poročanja in odločanja v primeru množičnega pojava borove uvelosti

Komisija za izkoreninjenje borove uvelosti

Direktor Fitosanitarnе uprave RS imenuje **strokovno skupino za izkoreninjenje borove uvelosti**, ki je sestavljena iz predstavnikov upravnega, inšpekcijskega in strokovnega dela izvajalcev posebnega nadzora borove ogorčice ki:

- prouči, razpravlja in se z vidika strokovne pravilnosti opredeli do vsebin, ki ji jih posreduje FURS ali Državno središče za nadzor borove uvelosti,
- zbira, ureja in ovrednoti podatke, ki pomagajo FURS in MKGP pri vodenju strategije boja proti vnosu in širjenju borove ogorčice,
- predlaga spremembe načrta ukrepanja glede na nova dejstva,
- daje mnenja v konkretnih primerih najdbe borove ogorčice ali borove uvelosti

Komisija na mestu samem

- **Državno središče določi, kateri člani komisije gredo na mesto pojava**
- **Navzoč vodja odseka za gojenje in varstvo gozdov pristojne območne enote ZGS**
- **proučijo razmere ter o vseh postopkih na sumljivem območju in poizvedbi pripravijo poročilo**
- **poročilo posredujejo FURS oziroma Državnemu središču**

Sum ali potrjena najdba

Koordinator posebnega nadzora zbere zlasti naslednje podatke:

- **obseg žarišča** (površina ali število napadenih dreves)
- geografski, orografski in lastniški podatki o **lokaciji najdbe**,
- napadene in ogrožene **gostiteljske rastline** (vrsta, število dreves oziroma lesna zaloga, pokrovnost; v gozdovih dodatno: delež v lesni zalogi oz. površinski delež, razvojna faza oziroma oblika gozda),
- opis oziroma slike simptomov,
- **stopnja razširjenosti napada** in razširjenost materiala, ugodnega za zaleganje in razvoj žagovinarjev (število odmrlih dreves, količina sečnih ostankov, ugodnih za naselitev žagovinarjev, prostorska razporeditev tega materiala),
- **obseg in pomen škode** (karte rabe prostora, karte varovanih območij, karte funkcij gozdov),
- **verjeten izvor** oziroma podatki o pošiljki, s katero je bil vnesen

Študija o ukrepih in načrt sanacije lokacije

- Na podlagi teh podatkov strokovna komisija izdelala in Fitosanitarni upravi RS posreduje **študijo, ki bo podlaga za nadaljnje ukrepe**, ki jih obravnava Državno središče.
- Državno središče posreduje ministru MKGP v odobritev predlog nadaljnjih ukrepov in Načrt sanacije, ki ga pripravi ZGS

Načrt sanacije

- **Minister, pristojen za gozdarstvo, potrdi sanacijski načrt gozdov, poškodovanih zaradi borove uvelosti, katerega izvedba bo zahtevala prerazporeditev proračunskih sredstev ali financiranje iz proračunske rezerve. Na podlagi načrta sanacije se (so)financira obnova gozda.**
- **Načrt sanacije upošteva tudi Pravilnik o varstvu gozdov**

Načrt sanacije

- opis stanja in vzrokov poškodovanosti gozda
- predvidene ukrepe za izvedbo sanacije:
 - **obseg sanitarne sečnje** in določitev tehnologije, ki bo uporabljena za njeno izvedbo;
 - **obseg gozdnih cest** in vlak, ki jih je treba zgraditi, rekonstruirati ali popraviti ter obseg gozdnih vlak, ki jih je treba pripraviti;
 - **ureditev sečišč** in izvedba preprečevalnih in zatiralnih ukrepov;
 - **obseg in način obnove** in zaščita mladja pred divjadjo;

Načrt sanacije

- **ocena stroškov** za izvedbo ukrepov sanacije, in sicer predviden obseg:
- financiranja oziroma sofinanciranja iz proračuna Republike Slovenije,
- financiranja s strani lastnikov gozdov;
- **prioritete sanacije in dinamika izvajanja del;**
- kartni del, na katerem se prikažejo:
 - površine poškodovanega gozda po stopnjah poškodovanosti;
 - obstoječe gozdne prometnice in gozdne prometnice, ki jih je treba zgraditi, rekonstruirati, popraviti ali pripraviti.

Obveščanje

- **Izvajalci posebnega nadzora se o poteku in rezultatih nadzora sproti obveščajo s pomočjo aplikacije FURS-APL**
 - > podatki o vizualnih pregledih, odvzetih vzorcih in rezultatih laboratorijskih analiz
- **FURS preko službe za stike z javnostmi skrbi za obveščanje javnosti, predvsem imetnikov in lokalnih skupnosti na ogroženih in zadrževalnih območjih**

Lokalno obveščanje

- Na lokalnem nivoju za splošne informacije in o izvajanju predpisanih ukrepov v gozdovih skrbi zlasti **Zavod za gozdove Slovenije**, o izvajanju predpisanih ukrepov izven gozdnega prostora pa fitosanitarna in gozdarska inšpekcija

Mednarodno obveščanje

FURS obveščča

- **Evropsko komisijo** in ostale države članice Evropske unije: sprti o vsaki novi najdbi na območju, kjer prej ni bila navzoča, ter do 15. decembra vsako leto o rezultatih posebnega nadzora;
- Evropsko in mediteransko organizacijo za varstvo rastlin (**EPPO**)

a

Sledi: splošna razprava o načrtu ukrepanja

b